

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1963-

26.1.2022

Representantforslag 70 S (2021-2022) om å åpne muligheten for skånsom utbygging av vannkraft i vernede vassdrag

Jeg viser til brev fra Stortinget av 18. januar vedlagt representantforslag 70 S (2021-2022) fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Dagfinn Henrik Olsen, Helge André Njåstad, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen. Representantene fremmer følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen legge til rette for at kraftselskaper skal ha mulighet til å søke om utbygging av vannkraft i vernede vassdrag hvor de har identifisert at man kan øke produksjonen av kraft uten at det går på særlig bekostning av natur- og miljøhensyn.*
- 2. Stortinget ber regjeringen gjennomgå planer for alle vernede vassdrag og utrede muligheten for skånsom utbygging av kraftproduksjon, med mål om å legge til rette for økt kraftproduksjon og verdiskaping gjennom utbygging av vannkraft.*

De siste 20 årene er det bygget 13 TWh ny vannkraftproduksjon i Norge, jf. NVEs "Langsiktig kraftmarkedsanalyse 2021-2040". I tillegg har de eksisterende vannkraftverkene fått økt produksjon på grunn av at tilsiget har økt. I analysen legger NVE til grunn at vannkraftproduksjonen vil øke med om lag 11 TWh fram mot 2040. Nesten halvparten av dette er basert på de vannkraftprosjektene som NVE kjenner til gjennom konsesjonsbehandling og tidligere kartlegginger. Disse inkluderer både nye kraftverk og større utvidelsesprosjekter.

I forbindelse med behandlingen av Meld. St. 25 (2015-2016) om energipolitikken mot 2030, jf. Innst. 401 S (2015-2016), sluttet Stortinget seg til at vassdragsvernet i hovedsak skal ligge fast og at kraftutbygging kun kan vurderes i de tilfellene der flomdemping er formålet. En samlet energi- og miljøkomite uttalte at *"kraftutbygging over 1 MW i vernede vassdrag skal*

forelegges Stortinget og kun vurderes i de tilfeller der andre flomdempende tiltak er utprøvd, liv og helse står på spill og verneverdiene ikke vil påvirkes nevneverdig".

Stortinget har vernet 390 vassdrag gjennom fire verneplaner og to suppleringer fra 1973 til den avsluttende suppleringen i 2009. I tillegg ble Øystesevassdraget innlemmet som et enkeltvassdrag i 2018. Vassdragsvernet er også forankret i vannressursloven. Ifølge loven kan det ikke foretas kraftutbygging i strid med Stortingets vedtak. Forvaltningen kan ikke ta saker om utbygging til behandling uten at Stortinget har åpnet for det i hvert enkelt tilfelle.

Jeg forholder meg til det Stortinget har forutsatt, og at det kun kan være aktuelt å åpne for konsesjonsbehandling av vannkraftprosjekter der flomsikring er hovedformålet. Dette vil slik jeg ser det ikke gi noe stort bidrag til nasjonal kraftoppdekning, særlig når det også er forutsatt at verneverdiene ikke skal påvirkes nevneverdig.

Å legge til rette for økt produksjon av kraft i vernede vassdrag slik representantene foreslår, vil være et markant brudd med den politikken som skiftende regjeringer har ført i flere tiår. Foruten å åpne for vannkraft generelt, følger det av representantforslaget at forutsetningen om *at verneverdiene ikke skal påvirkes nevneverdig* lempes på. I stedet foreslås at det kan legges til rette for utbygging som ikke går *på særlig bekostning av natur- og miljøhensyn*. Dette vil etter mitt syn innebære en uthuling av vernet. I dag er det en vesensforskjell mellom det som kan aksepteres i vernede vassdrag og det som kan aksepteres utenfor.

Selv om representantene peker på at utvikling av ny teknologi vil gi mer skånsomme utbygginger, vil ny vannkraft også i dag medføre miljøulemper. Det kan, selv med avbøtende tiltak og ny teknologi, handle om tørrelegging av reguleringssoner, redusert vannføring på elvestrekninger, landskapsmessige virkninger og konsekvenser for biologisk mangfold. Dette vil sjelden være forenlig med at verneverdiene ikke skal påvirkes nevneverdig. Det vil derfor være få realistiske, store utbygginger i vernede vassdrag. Jeg kan derfor ikke se at det er hensiktsmessig å sette i gang et svært omfattende arbeid med *å gjennomgå planer for alle vernede vassdrag og utrede mulighetene for skånsom utbygging* slik representantene foreslår.

Verneplanene omfatter ulike vassdrag som samlet sett utgjør et representativt utsnitt av norsk vassdragsnatur. De fleste er vernet fordi de har særlige natur- eller landskapsverdier. Noen vassdrag er vernet fordi de er typiske for sine landsdeler. Det er i tillegg viktig å bevare noen helhetlige vassdrag, der vernet strekker seg fra fjell til fjord. Felles for de vernede vassdragene er at de har noen særlig store miljøkvaliteter. Flere av vassdragene er i tillegg til vassdragsvernet vernet etter naturmangfoldloven eller er utpekt som nasjonale laksevassdrag.

Jeg mener vi må ta vare på de viktige verneverdiene i vassdragsnaturen vår, og legger til grunn at det reelle potensialet for lønnsom kraftproduksjon i vernede vassdrag er beskjedent. Jeg mener vi derfor bør konsentrere innsatsen om å finne gode prosjekter utenom de

vernede vassdragene. Samtidig mener jeg det kan være gode grunner til å se på tilfellene der flomdemping er et viktig formål.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1963-

4.2.2022

Representantforslag 77 S (2021-2022) om å la vernede vassdrag forbli vernet

Jeg viser til brev av 25. januar vedlagt representantforslag 77 S (2021-2022) fra stortingsrepresentantene Rauand Ismail, Sofie Marhaug og Birgit Oline Kjerstad. Representantene fremmer følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen i mandatet til den nye energikommisjonen legge til grunn at vernede vassdrag skal forbli vernet.
2. Stortinget ber regjeringen sikre vernede vassdrag et varig, juridisk bindende og sektorovergripende vern og komme tilbake til Stortinget med et lovforslag senest i løpet av 2023.

Stortinget har vernet 390 vassdrag gjennom fire verneplaner og to suppleringer fra 1973 til den avsluttende suppleringen i 2009. I tillegg ble Øystesevassdraget innlemmet som et enkeltvassdrag i 2018. Vassdragsvernet er også forankret i vannressursloven. Ifølge loven kan det ikke foretas kraftutbygging i strid med Stortingets vedtak. Forvaltningen kan ikke ta saker om utbygging til konsesjonsbehandling uten at Stortinget har åpnet for det i hvert enkelt tilfelle.

I forbindelse med behandlingen av Meld. St. 25 (2015-2016) om energipolitikken mot 2030, jf. Innst. 401 S (2015-2016), sluttet Stortinget seg til at vassdragsvernet i hovedsak skal ligge fast og at kraftutbygging kun kan vurderes i de tilfellene der flomdemping er formålet. En samlet energi- og miljøkomite uttalte at *"kraftutbygging over 1 MW i vernede vassdrag skal forelegges Stortinget og kun vurderes i de tilfeller der andre flomdempende tiltak er utprøvd, liv og helse står på spill og verneverdiene ikke vil påvirkes nevneverdig"*.

Jeg forholder meg til det Stortinget har forutsatt, og at det kun kan være aktuelt å åpne for konsesjonsbehandling av vannkraftprosjekter der flomsikring er hovedformålet. Dette vil slik jeg ser det ikke gi noe stort bidrag til nasjonal kraftoppdekning, særlig når det er forutsatt at verneverdiene ikke skal påvirkes nevneverdig.

Verneplanene omfatter ulike vassdrag som samlet sett utgjør et representativt utsnitt av norsk vassdragsnatur. De fleste er vernet fordi de har særlige natur- eller landskapsverdier. Noen vassdrag er vernet fordi de er typiske for sine landsdeler. Det er i tillegg viktig å bevare noen helhetlige vassdrag, der vernet strekker seg fra fjell til fjord. Felles for de vernede vassdragene er at de har noen særlig store miljøkvaliteter. Flere av vassdragene er i tillegg til vassdragsvernet vernet etter naturmangfoldloven eller er utpekt som nasjonale laksevassdrag.

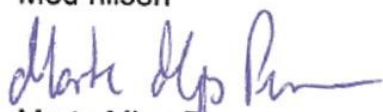
Jeg vil påpeke at vernet ikke utelukkende retter seg mot kraftutbygging. Loven setter også strenge regler for hva som kan tillates av andre vassdragstiltak, der hensynet til verneverdiene skal veie tungt. Vernet er ikke begrenset til inngrep i vassdraget, men gjelder for hele nedbørfeltet med mindre noe annet følger av vernevedtaket. For inngrep utenfor vassdraget som behandles etter annet lovverk, for eksempel etter plan- og bygningsloven, er det derfor utarbeidet rikspolitiske retningslinjer for å sikre at verneverdiene beskyttes også mot andre inngrep. Jeg mener derfor at regelverket er sektorovergripende.

Det er riktig som forslagsstillerne påpeker, at Stortingets plenarvedtak om vern kan endres ved et nytt plenarvedtak. Det er det systemet tidligere Storting har valgt, både for verneprosessen og gjennom forankringen i lovverket. Etter mitt skjønn har denne ordningen stått seg bra. At vernet utfordres fra tid til annen er naturlig, men jeg mener det er viktig å holde fast ved hovedregelen om at verneplanene skal ligge fast. Jeg er enig med forslagstillerne i at Norge har en unik vassdragsnatur, og at hensynet til økosystem og FNs bærekraftsmål forplikter.

Regjeringen arbeider nå med mandatet for en energikommisjon for å kartlegge energibehovene og foreslå økt energiproduksjon. Jeg vil komme tilbake til mandatet for og sammensetningen av energikommisjonen.

Bestemmelser i vannressursloven, naturmangfoldloven og bindende planer etter plan- og bygningsloven sikrer ivaretagelse av verneverdiene til norske vassdrag. Det er også utarbeidet rikspolitiske retningslinjer som begrenser både kommuner og sektormyndigheter, når det gjelder hva som kan tillates i vernede vassdrag. Jeg kan ikke se at det er behov for sterkere juridisk forankring av vassdragsvernet.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen